

Діана САБОЛ

«ВИШИВАЄМО ПІСНЮ...»

**ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА
ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИШИВАННІ**

Трудове навчання. Бібліотека

Київ

«Шкільний світ»

«Видавничий дім «Перше вересня»

2015

УДК 746. 3(07)
ББК 85. 126я7
В 95

Упорядники: Л. Рак, Н. Боринець

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(лист ПТІЗО № 5 від 16.12.14 р.)*

Редакційна рада:

Л. Рак — відмінник освіти України,
М. Мосієнко — кандидат філологічних наук, Н. Боринець — доцент,
М. Голубенко, Т. Бондаренко

Сабол Діана

В 95 «Вишиваємо пісню...». Проектно-технологічна діяльність у вишиванні /Д. Сабол; упоряд. Л. Рак, Н. Боринець. — К. : «Видавничий дім «Перше вересня», 2014. — 96 с. — (Бібліотека «Шкільного світу»)
ISBN 978-966-451-000-1
ISBN 978-966-451-847-2

У посібнику розкрито один із методів навчання та виховання дітей, заснований на кращих зразках національної культури та традиціях народного мистецтва. Описано метод навчання та виховання учнів, заснований на розкритті нового нетрадиційного творення української народної пісні в прикладному мистецтві, що визначає ціннісні орієнтири майбутнього покоління, впливає на формування етнічної та національної свідомості.

Для учнів і вчителів трудового навчання, керівників гуртків прикладного напрямку, зокрема народної вишивки, у загальноосвітніх, позашкільних та професійно-технічних навчальних закладах. Посібник буде корисним учителям музики та керівникам музичних гуртків, учителям українознавства та української літератури, образотворчого мистецтва, психологам-арт-терапевтам, студентам педагогічних навчальних закладів.

УДК 746. 3(07)
ББК 85. 126я7

ISBN 978-966-451-000-1 (б-ка «Шк. світу»)
ISBN 978-966-451-847-2

© Сабол Д., 2015
© Рак Л., Боринець Н., упорядкування, 2015
© ТОВ Видавництво «Шкільний світ», дополіграфічна підготовка, 2015
© ТОВ «Видавничий дім «Перше вересня», 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ВИШИВАЄМО ПІСНЮ	6
РОЗДІЛ 2. ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИШИВАННІ	13
ДОДАТКИ. ТЕКСТИ І НОТИ ПІСЕНЬ, ВИШИТІ КАРТИНИ, ЕСКІЗНІ МАЛЮНКИ	26
Додаток 1. Пісня «Вечір надворі»	
Додаток 2. Пісня «Вже вечір надворі»	
Додаток 3. Пісня «Гаю, гаю, зелен розмаю»	
Додаток 4. Пісня «Дивлюсь я на небо»	
Додаток 5. Пісня «Думи мої, думи мої»	
Додаток 6. Пісня «Їхав козак на війноньку»	
Додаток 7. Пісня «Місяць на небі»	
Додаток 8. Пісня «На горі діброва»	
Додаток 9. Пісня «Ніч яка місячна»	
Додаток 10. Пісня «Ой зійди, зійди, ясен місяцю»	
Додаток 11. Пісня «Ой ти, дівчино, з горіха зерня»	
Додаток 12. Пісня «Ой я нещасний»	
Додаток 13. Пісня «Повій, вітре, на Україну»	
Додаток 14. Пісня «Сонце низенько»	
Додаток 15. Пісня «Стоїть гора високая»	
Додаток 16. Пісня «Там, де Ятрань круто в'ється»	
Додаток 17. Пісня «Чом дуб не зелений»	
Додаток 18. Пісня «Чорнії брови, карії очі»	
Додаток 19. Пісня «Чуеш, брате мій»	
Додаток 20. Пісня «Як я поорав»	
Додаток 21. Пісня «Якби мені не тиночки»	
ЦЕ ЦІКАВО ЗНАТИ	90

ПЕРЕДМОВА

Тема виховання дітей на кращих зразках рідної культури завжди була актуальною для викладачів мистецьких навчальних закладів. На жаль, не дуже широке коло звичайних учнів захоплювалось цією тематикою, особливо раніше, коли народні тенденції не були популярними.

Нині ситуація змінюється. Настав час, коли хочеться поділитися своїм творчим доробком, створеним кілька років тому, у період роботи *керівником зразкового гуртка «Художня вишивка»* в Будинку творчості дітей та юнацтва Голосіївського району м. Києва, у якому сама колись навчалась дитиною. П'ятнадцятирічний досвід роботи дав змогу зрозуміти, яким чином через улюблене хобі доносити дітям найкраще, що є в народному мистецтві і опосередковано виховувати позитивне ставлення до культури свого народу.

Працюючи нині вже більше 10-ти років психологом, прийшло й психологічне обґрунтування та пояснення результатів попередньої роботи. Саме через позитивний підхід до народної тематики формується етнічна, а згодом і національна свідомість. Важливо, що діти, займаючись творчістю, мають змогу емоційного відреагування, бажано у супроводі практичного психолога, що підсилює формувальний і виховний процес.

Одним із результатів роботи гуртка стала *експозиція на теми українських народних пісень*, які виконував один із корифеїв українського вокального мистецтва **Анатолій Солов'яненко**. Працю присвячено пам'яті видатного митця, діти вишили **21 картину**.

У цьому посібнику представляємо цей творчий доробок із народно-прикладної творчості як сучасний метод роботи з дітьми, а саме як *проектний метод*. У ньому висвітлено поєднання таких напрямів творчої діяльності дітей у позакласний час, як *вишивання, музично-вокальний жанр, журналістика, театральна діяльність, столярна справа, художньо-декоративна творчість* тощо, які можна розглядати як автономні власні проекти, що об'єднуються в один загальний проект навчального закладу.

*Директор Міжнародного гуманітарного центру «Розрада», кандидат психологічних наук Валентина Бондаровська, відгукуючись про роботу, писала: «У наш час особливо важливим стає використання у процесі виховання дітей поринання разом із ними у світ духовності свого народу. Для духовного світу українського народу є характерними самовираження людини через **пісню та вишивку**. Ідея поєднання світу української пісні зі світом вишивки є надзвичайно плідною та перспективною... Дитина, що передає свої уявлення, фантазії, відчуття спочатку у малюнку, а потім у створенні вишитого шедевру, поринає у духовний світ свого народу, своєї Батьківщини. З психологічного погляду, Діані Сабол вдалося у педагогічному процесі задіяти багато впливів рідної культури на формування духовного світу дитини. Можна також розглядати цей підхід і як форму арт-терапії. Прослуховування прекрасної пісні у досконалому чарівному виконанні у поєднанні з особистою участю дитини у творчому процесі через уяву, створення картини і її вишивання — шлях до високої духовності цієї людини».*

В. Бондаровська вважає розроблену та втілену в життя педагогічну методіку надзвичайно вдалим творчим доробком, що необхідно поширювати в Україні та діаспорі.

У *книжці* Алли Терещенко **«Анатолій Солов'яненко. Творчий шлях»** теж є вдячна згадка про нашу експозицію.

Розглядаючи солов'яненську експозицію, доцент кафедри психодіагностики та клінічної психології факультету психології Київського Національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат психологічних наук Ігор Слободянюк у своєму відгуку наголошував: *«В етнопсихології часто порівнюють національний*

характер із палімпсестом, тобто з пергаментом, який використовують повторно, і на ньому можна прочитати як і старі, напівстерті написи, так і нові, написані пізніше. Мається на увазі те, що в національному характері народу є щось стале і незмінне, і в той же час він постійно змінюється залежно від конкретних суспільно-історичних умов його життя. Ця аналогія сплила в пам'яті після ознайомлення з доробком дитячого колективу художньої вишивки Діани Сабол, а саме з експозицією на теми українських народних пісень, які виконував Анатолій Солов'яненко, присвячену пам'яті видатного співака».

На погляд І. Слободянюка: «Сабол Діана робить вагомий внесок у формування національного світогляду дітей, виховує творчий підхід до життя, вибравши для цього найефективніший шлях, шлях генетичного досвіду та традицій. Таким чином, комплекс заходів, застосованих для створення експозиції, сприяє формуванню у молодого покоління почуття національної самосвідомості». Тому вважає І. Слободянюк: «зважаючи на важливість піднятої теми, потрібно поширювати описаний досвід з метою збереження, підтримки та збагачення своєї національної культури, що веде до усвідомлення своєї національної приналежності».

Під час вишивання картин на теми українських народних пісень у виконанні А. Солов'яненка були використані прості вишивальні шви: «уперед голкою», «назад голкою», «стебловий», «тамбурний», або «ланцюжок», «козлик», або «оксамитовий» шов, «петельний», «петля», «напівпетля», «вузликова гладь», або «бісерна гладь», «атласна гладь», «штрихова гладь», «двійна гладь», або «подвійна гладь», «полтавська гладь», «неповна гладь», «випукла гладь», «козлик у прикріп», або «оксамитовий шов у прикріп». Ці шви не є складними, що дає змогу залучати до роботи дітей від 8 до 17 років. Можна використовувати і більшу палітру швів. Є можливість «вишивати» не лише ті пісні, які вишивали ми. Головне, щоб робота проводилась з душею і любов'ю.

Ще хочу висловити щирю подяку людям, причетним до створення і видання цього посібника:

- Боринець Надії Іванівні — за методичну допомогу та рецензування посібника;
- Рак Людмилі Миколаївні — редактору, за допомогу у виданні посібника;
- Онищенко Анастасії Василівні, художнику;
- Сабол Інні Сергіївні — фотохудожнику, дизайнеру;
- моїм батькам, Артеменкам Михайлу Тимофійовичу та Марії Пилипівні, які доклали чимало зусиль та любові, щоб ними посіяні зерна проросли в мені і сяялись далі.

*Діана САБОЛ,
старший викладач кафедри методики та психології
дошкільної і початкової освіти
Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
практичний психолог, геїтальт-терапевт*